

“Får jag lov?”

Om kärlek, sexualitet och unga med
intellektuella funktionsnedsättningar

Lotta Löfgren-Mårtenson

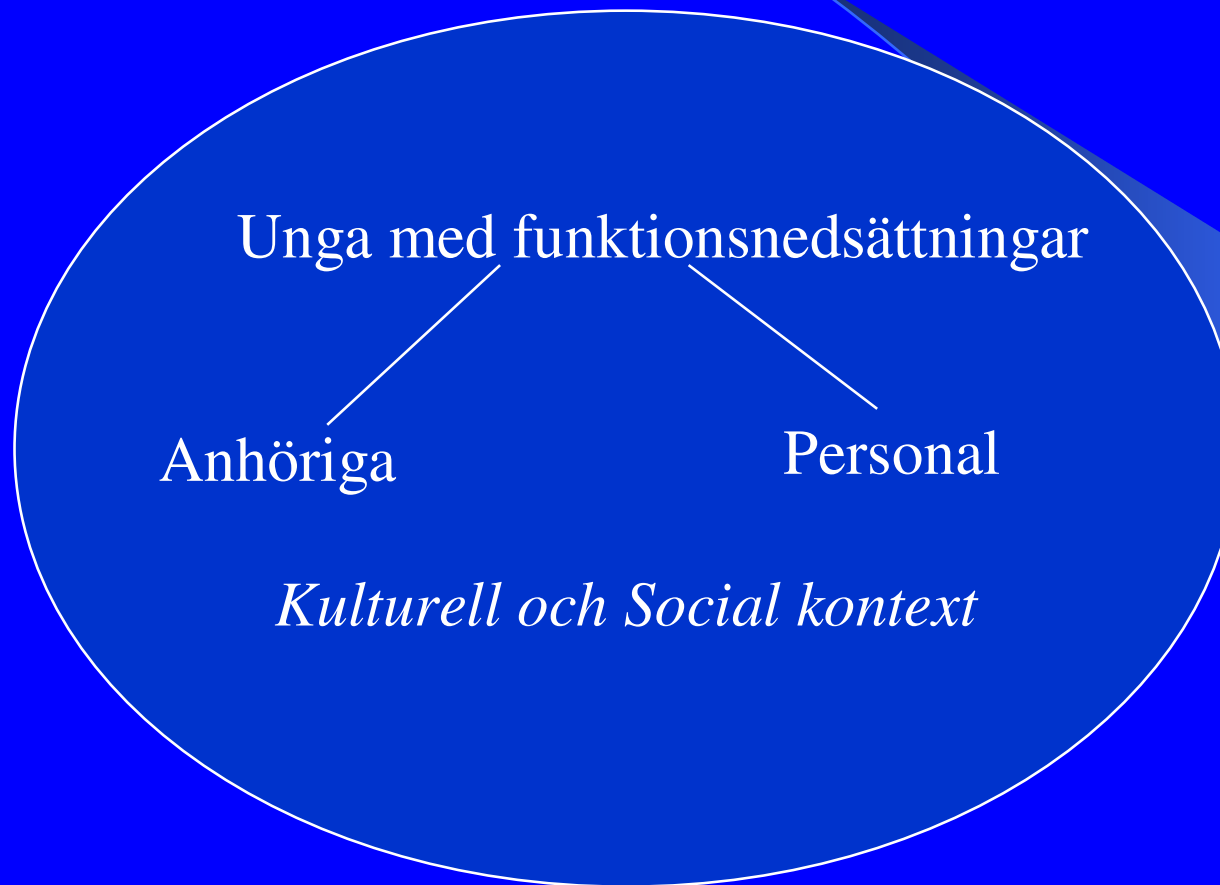
Docent i hälsa och samhälle, inriktning sexologi

Auktoriserad specialist i klinisk sexologi

Hemsida: www.lofgren-martenson.com

Blogg: www.sexologi.blogg.se

Sexualitet och kärlek ur ett samspeleperspektiv

NÅGRA DILEMMAN:

- Kan man utveckla självständighet, samtidigt som man är beroende?
- Vad är "normalt" och vem bestämmer det?
- Hur/ska man som personal/anhörig tala om sexualitet och samlevnad, om man själv tycker det är svårt?

Sexualitetens möjligheter

- Lust
- Gemenskap
- Liv

Sexuella script -

tidstypiska, kulturella och samhälleliga
normer och värderingar

- Med vem får man ha sexuellt umgänge (en sexualitet)?
- Vad är acceptabelt/oacceptabelt beteende?
- När är det rätt att ha sexuellt umgänge?
- Var är det tillåtet/otillåtet att ha sexuellt umgänge?
- Varför har människan sexuellt umgänge?

Omgivningens syn och förhållningssätt

- Osäkerhet och motsättningar kring grundläggande värderingar och förhållningssätt
- Dominans och ingrepp i privatlivet gällande sexualiteten
- Offentlig och onaturlig sexualitet
- "Typsexualitet"
- Vi och Dom-syn

SEXUELLA UTTRYCKSSÄTT

Olika reaktions- o behovsmönster

Kroppskänsla

Samlag,
Fortplantning

Sexuella uttryck och beteendemönster

- Socialiseras in i en heterovärld
- Stora variationer - vanligast med kramar, pussar, kel och kroppskontakt/-känsla, ovanligare med samlag
- Stegvisa erfarenheter – många positiva

Olika sexualiteter

- Mellan 0,7-10 procent av den totala befolkningen lever som homo- eller bisexuell, än fler har sexuella erfarenheter med samma kön (Forsberg 2000)
- Olika inställning till homosexualitet bland personal, men många anser att det är tillräckligt annorlunda att ha en funktionsnedsättning
- Även ungdomarna själva har heterosexualiteten som norm
- Saknas förebilder, alternativa sociala arenor och en öppenhet för olika sexualiteter

Samspelet mellan de unga

- Osäkerhet kring när/var/OM det är tillåtet med sexuella handlingar och relationer
- Många drömmer om en partner, men få anser att föräldraskap är realistiskt
- Konsten att flirta – attraktionshierarki

Omgivningen och de unga

- Normativ och skyddad värld
- Det annorlunda kopplas till funktionsnedsättningen
- Ambivalenta föräldrar – oro för negativa konsekvenser av sexualiteten
- Personalens dilemma – ansvar, tillåtelse, kontroll
- S. k. social fostran

Internet och unga med intellektuella funktionsnedsättningar

- Tillhör nätgenerationen – unga på gränsen till "normalpopulationen"
- Starkt motiverade att lära ny teknik, normer och cyberspråk
- Skapar alternativa identiteter på nätet
- Klarar textbaserad kommunikation, helst e-post.

Orsaker till nätanvändning

- Sociala och kärleksmässiga skäl – vill vara "som alla andra"
- Håller kontakt med redan kända vänner och partners och "raggar" potentiella partners
- Fåtal ser på porr, främst killar

Hur används nätet?

- Flirtar, söker kontakt och upprätthåller relationer främst genom e-post
- Skapar "lunaridentiteter", egna presentationssidor
- Några enstaka (tjejer) träffar okända IRL
- Tjejer mer kommunikativa, killar fantiserar

Omgivningens syn och förhållningssätt

- Mörk bild av Internet bland personalen – risk för övergrepp och "lurendrejeri"
- Lär ut "netikettregler" och förhållningssätt
- Tidsbegränsar användandet och kontrollerar innehållet
- Några få är positiva, främst yngre

Erfarenheter och upplevelser

- De unga ser nätet som en positiv social arena
- Några få realiserar drömmen om att hitta en partner via nätet
- Risk för besvikelser och oinfriade förhoppningar
- Enbart monogama relationer på nätet, kärleksideologin råder
- Medvetna om risker, men agerar inte alltid utifrån dessa